

بی‌اعتمادی در سطح عمومی به 81 درصد می‌رسد! معلمان در راس هستند

مصطفی معین در سیزدهمین همایش سلامت روان و رسانه؛

سیاستمداران در پایین‌ترین سطح اعتماد عمومی قرار دارند

جماران|مصطفی معین در سیزدهمین همایش سلامت روان و رسانه با اشاره به برخی نتایج طرح پیمایش ارزشها و نگرشهای ایرانیان (موج چهارم- آبان ۱۴۰۲) هشدار داد: بر پایه آن پیمایش، بی‌اعتمادی در سطح عمومی به ۸۱ درصد می‌رسد. بی‌اعتمادی نسبت به نهادهای حکومتی در حدود ۵۰ تا ۶۰ درصد، به رسانه‌ها اعم از صداوسیما، روزنامه‌ها و سایتها و شبکه‌های مجازی داخلی و خارجی و ماهواره‌ها بین ۶۰ تا ۷۰ درصد است. از نظر میزان اعتماد به اصناف و اقشار مختلف، پزشکان، استادان و معلمان در راس هستند و سیاستمداران در پایین‌ترین سطح اعتماد عمومی قرار دارند. مصطفی معین برگزاری سیزدهمین همایش سلامت روان و رسانه را نقطه عطفی در فرآیند ۱۲ ساله این همایشها دانست که به مساله مهم و درهم‌تنیده «سلامت روان، امنیت و حقوق شهروندی- از توهم تا واقعیت» در پنج میزگرد علمی با حضور استادان و پژوهشگران و صاحب‌نظران شاخص مسائل اجتماعی خواهد پرداخت. این همایش سالانه توسط کرسی یونسکو در آموزش سلامت (اکنون توسط موسسه نیکوکاری دکتر مجتبی معین) و انجمن روانپزشکان ایران، با همکاری چندین انجمن علمی و نهاد مدنی و با توجه به شیوع فزاینده و بار عظیم بیماری‌های روان و نقش رسانه‌ها در کمک به کنترل و کاهش آنها با عنوان «همایش سلامت روان و رسانه» از سال ۱۳۸۹ تاکنون برگزار شده است. در فرآیند گذشته موضوعاتی چون انگزدایی از اختلالات روانی، رسالت همگانی برای کنترل آنها، غفلت همگانی نسبت به اهمیت سلامت روان، سواد سلامت روان، مصرف بی‌رویه داروها، نقش رسانه‌ها در پیشگیری از اختلالات روانی در کودکان و نوجوانان، خشونت و سلامت روان، رابطه نابرابری و تبعیض و سلامت روان در میزگردهای مختلف بحث و تبادل نظر شده و انتشار یافته است.

نقش سمن‌ها و رسانه‌ها در ارتقای سلامت روان

مصطفی معین محور اصلی سخنانش در افتتاحیه همایش سیزدهم را به «نقش سمن‌ها و رسانه‌ها در ارتقای سلامت روان» اختصاص داد و ابتدا به اپیدمیولوژی و عوامل خطر در بروز و شیوع بیماری‌های روان و بار عظیمی که بر دوش بیماران و خانواده‌ها و جوامع می‌گذارد، اشاره کرد. وی میانگین شیوع جهانی این بیماری‌ها را در حدود 5/12 درصد و در جوامع آسیب‌دیده بیش از ۲۲ درصد اعلام کرد که متأسفانه شیوع آن در جامعه ایرانی روندی رو به افزایش داشته و از میانگین جهانی به ویژه در کلانشهری مانند تهران بالاتر است.

رییس سیزدهمین همایش سلامت روان و رسانه در ادامه، مبتلایان به یکی از اختلالات روانی در جهان را طبق گزارش سازمان جهانی بهداشت، در حدود ۹۷۰ میلیون تن و تلفات سالانه آنها را هشت میلیون برآورد کرد که در کشورهای با رکود اقتصادی و فقر اقتصادی و فرهنگی مواجه هستند، بین 5/1 تا سه برابر بیشتر شیوع دارد. ناتوانی ایجاد شده به علت بیماری‌های روان برای افراد مبتلا در هر سال که بر پایه شاخص DALY'S اندازه‌گیری می‌شود، در سال ۲۰۰۰ حدود 9/16 میلیون بوده که در سال ۲۰۱۹ به 6/20 میلیون افزایش یافته است. معین در ادامه سخنان خود هشدار داد که میزان خودکشی در ایران هر چند هنوز از میانگین جهانی پایین‌تر است ولی متأسفانه روندی رو به افزایش دارد که در سال‌های اخیر تشدید شده و نمونه‌هایی از آن در خودکشی توسط گروه‌های اجتماعی محروم، جوانان و دانشجویان و به ویژه دستیاران علوم پزشکی گزارش می‌شود. در دنیا هم خودکشی به علت افسردگی و اضطراب و سایر اختلالات روانی رو به افزایش گذاشته است و دومین علت مرگ در گروه سنی ۱۵ تا ۲۴ سال گزارش می‌شود. این استاد دانشگاه علت بروز و افزایش شیوع اختلالات روانی را در برهم‌کنش پیچیده عوامل فردی و ژنتیک، تغییر ساختار خانواده، عوامل اجتماعی و اقتصادی مانند فقر و نابرابری، شکاف‌های اجتماعی و تبعیض، سبک زندگی (مصرف الکل، سیگار و...)، اعتیاد به فضای مجازی در جامعه شبکه‌ای و عوامل محیطی مانند تغییر اقلیم و پیامدها و مهاجرت‌های ناشی از آن، سوانح طبیعی و همچنین پاندمی کووید ۱۹ که موجب افزایش ۲۵ درصدی شیوع افسردگی و اضطراب در سطح جهانی شده است، اعلام کرد. وی تشدید اختلالات روانی را با توجه به سبک ناسالم زندگی و بحران‌های سیاسی-اجتماعی، بی‌ثباتی اقتصادی و فقر و فلاکت و نابرابری ایجاد شده خطرناک دانست، چراکه دایره (سیکل) باطلی را تشکیل می‌دهند.

چالش‌های اجتماعی ایران

معین در ادامه، شرایط کنونی جامعه ایران را پرچالش و بحرانی ارزیابی کرد و حداقل هشت مورد از ۱۰ مورد اول چالش‌های اجتماعی ایران را که توسط مرکز تحقیقات استراتژیک ریاست‌جمهوری در سال ۱۳۹۶ گزارش شده است، به‌طور مستقیم با مساله سلامت روان جامعه مرتبط دانست. وی این چالش‌ها را بیکاری، ناامیدی درباره آینده، کاهش سرمایه اجتماعی، نبود اعتماد عمومی، بی‌تفاوتی اجتماعی، ضعف اخلاق عمومی، امنیت روانی و اجتماعی و نقض حقوق اساسی و شهروندی برشمرد.

وی رفتار و فرهنگ فردگرایی، سوءظن و بی‌اعتمادی عمومی، شکاف‌های عمیق نسلی، جنسیتی و ضعف سرمایه اجتماعی را به عنوان زمینه‌ای برای پیدایش آسیب‌های اجتماعی و عدم توسعه کشور مطرح کرد و برخی نتایج طرح پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان (موج چهارم-آبان ۱۴۰۲) را در ارتباط با موضوع «اعتماد و سرمایه اجتماعی» مورد استناد قرار داد. بر پایه آن پیمایش، بی‌اعتمادی در سطح عمومی به ۸۱ درصد می‌رسد. بی‌اعتمادی نسبت به نهادهای حکومتی در حدود ۵۰ تا ۶۰ درصد، به رسانه‌ها اعم از صداوسیما، روزنامه‌ها و سایت‌ها و شبکه‌های مجازی داخلی و خارجی و ماهواره‌ها بین ۶۰ تا ۷۰ درصد است. از نظر میزان اعتماد به اصناف و اقشار مختلف، پزشکان، استادان و معلمان در راس هستند و سیاستمداران در پایین‌ترین سطح اعتماد عمومی قرار دارند.

بحران‌های فراگیر جامعه ایرانی

رییس سیزدهمین همایش سلامت روان و رسانه واقعیت امروز ایران را در غوطه‌ور شدن جامعه در بحران‌های فراگیر فقر و نابرابری، ناامیدی اجتماعی به ویژه در نزد جوانان، احساس تبعیض و عدم امنیت، نابرخورداری از حقوق شهروندی، نقض حقوق بشر و داشتن مدارسی ناایمن از نظر فضای امنیتی، فرسودگی ساختمانی و بی‌کیفیتی آموزش و مدیریت و با دانشگاه‌هایی وابسته و بدون عدم استقلال و آزادی آکادمیک و کیفیت علمی رو به زوال ارزیابی کرد که اختلالات روانی در آن رو به وخامت گذاشته است.